

4.3.2020

Tiedonhallinnan ohjausryhmän kokous

Aika	keskiviikko 4.3.2020, klo 10.00–12.00
Paikka	Kansalliskirjasto, Collan-kokoushuone (C222), Yliopistonkatu 1, Helsinki
Jäsenet	Miia Willman, ammattikorkeakoulujen kirjastot (puheenjohtaja) Katri Koivunen, erikoiskirjastot Matti Sarmela, yleiset kirjastot Jarmo Saarti, yliopistokirjastot Katri Kananen, Kansalliskirjasto/tutkimuskirjasto Lassi Lager, Kansalliskirjasto/kirjastoverkkopalvelut
Kutsutut asiantuntijat	Mirja Anttila, Kansalliskirjasto (klo 11.00 eteenpäin) Minna Kantanen, Kansalliskirjasto (klo 11.00 eteenpäin) Nina Hyvönen, Kansalliskirjasto Minna Olkinuora-Tauru, Kansalliskirjasto
Poissa	Ari Muhonen, yliopistokirjastot Minna Karvonen, Opetus- ja kulttuuriministeriö Johanna Lilja, Kansalliskirjasto/tutkimuskirjasto Kristiina Hormia-Poutanen, Kansalliskirjasto/kirjastoverkkopalvelut

Muistio

1. Kokouksen avaus, osallistujien toteaminen ja esityslistan hyväksyminen

Esitys

Avataan kokous, puheenjohtaja toteaa osallistujat, esityslista hyväksytään.

Päätös

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 10.00 ja totesi osallistujat. Esityslista hyväksyttiin.

2. Melinda

2.1 Melindan palvelusopimuksen liitteiden muutokset

Esittely: Lassi Lager esittelee Melindan palvelusopimuksen uudet liitteet:
<https://www.kivi.fi/display/melinda/Palvelusopimus>.

Kaikkia asiakasryhmiä koskenut sopimuksen *Liite 1 Palvelinympäristön ylläpitosopimus* (osapuolina CSC, Kansalliskirjasto ja Arene ry) korvautuu CSC:n ja Kansalliskirjaston välisellä kevyemmällä Aleph-palvelukuvauksella, joka liitetään CSC:n ja Helsingin yliopiston väliseen puitesopimukseen. Sopimuksen uusi *Liite 6: Melinda-rajapinnat (Koha-Suomi, TäTi)* koskee vain Koha-Suomi Oy:n TäTi-kuvailuympäristöä käyttäviä organisaatioita.

4.3.2020

Liite 1: Melindan palvelusopimuksen liitteiden muutokset ja Liitteeksi 1 tulevan Aleph-palvelukuvauksen esittely (PDF)

Liite 2: Melindan palvelusopimuksen Liite 6, Melinda-rajapinnat (Koha-Suomi, TäTi) (PDF)

Esitys: Tiedoksi.

Käsittely: Uudet liitteet esiteltiin ja todettiin, että niiden vuoksi ei tarvitse käydä muutossopimuskierrosta, koska palvelusopimuksessa tarvittavien liitteiden lisäys on sallittu. Aleph-palvelukuvauksessa ei suuria muutoksia. Tarkoitus vielä keskustella konesalipalveluiden hoitamisesta/varmistamisesta CSC:n ja Finnan kanssa.

2.2 Metatietovaranto Melindan tavoitteet ja kehittyminen tuloskaudella 2021-2024

Esittely: Minna Olkinuora-Tauru esittelee metatietovaranto Melindan tuloskauden 2021-2024 tavoitteet ja kehittämissuunnitelmat. Keskustellaan esittelyn pohjalta ja työstetään työpajassa kolmea teemaa esittelyn jälkeen. Kartoitetaan kirjastojen odotuksia ja toiveita. Teemat ovat:

1. Erilaiset kirjastojärjestelmät määrittävät jatkossa entistä enemmän kirjastojen tarpeita suhteessa Melindaan. Kirjastojen odotukset uudessa tilanteessa.
2. Kirjastojen toiveet Melindan teknisen alustan kehittymiselle.
3. Kuvailuun kohdistuvat muutostoiveet.

Liite 3: Melinda 2021-2024 - tavoitteet ja kehittyminen (PDF)

Esitys: Tiedoksi ja keskusteluun. Kirjastojen näkemyksiä kartoittava työpaja teemoista.

Käsittely: Uusi tuloskausi 2021-2024 alkamassa ja tulosneuvottelut käynnissä, varsinainen neuvottelu huhtikuun puolivälissä ministeriön kanssa. Toivotaan, että kirjastot kertovat mitä odotuksia ja toiveita heillä on Melinda-palvelun kehityksen ja tavoitteiden suhteen uudella tuloskaudella.

Nina Hyvönen esitteli lyhyesti Annif-työkalun käyttöönottoprosessia julkaisuarkistoissa. Jyväskylän yliopiston Avoimen tiedon keskus on ottanut Annifin itsenäisesti käyttöön JYX-julkaisuarkistossa. Kansalliskirjaston ylläpitämässä julkaisuarkistoissa Vaasan Osuva toimii pilottina ja myös ammattikorkeakoulut ovat kiinnostuneita käyttöönotosta yhteisessä Theseus-julkaisuarkistossaan. Käytännössä Annifin käyttöönotto tarkoittaa sitä, että julkaisujen tallennusprosessi käännetään päinvastoin, jotta kokotekstitiedosto on Annifin hyödynnettävissä. Käyttöönotto parantaa julkaisuarkistoissa olevaa metatietoa, jota käytetään hyödyksi myös Melindassa. Melindan teknisen arkkitehtuurin kehittäminen ja keskeisten järjestelmien yhteen toimivuuden varmistaminen on olennaista.

Työpajaosuudessa kartoitettiin kirjastosektorien odotuksia ja toiveita. Yleisiä kirjastoja auttaa Melindan integroiminen tiiviimmin metatiedon ekosysteemiin. Yliopistokirjastot toivovat, että puhetapa muuttuisi tarvelähtöisemmäksi: mitä tarvitaan, parempaa halvemmalla (jatkossa metatietotyö ei ole ensisijainen palvelu muilla resurssien vähyyden vuoksi), erikoistutaanko vai pyritäänkö edelleen tekemään kaikkea kaikille? Yhdessä saa aikaan parempaa metatietoa. Datalähtöisyys teknisen alustan kehittämisessä, sen ei välttämättä tarvitse olla pelkästään kirjastoalan keskittynyt järjestelmä. Pienet erikoiskirjastot käyttävät Melindan tietueita oman kuvailun perustana. Yhteen toimivuus ja kuvailun ekosysteemiin liittyminen ovat olennaisia, mutta haasteena teknologia ja käytössä olevat järjestelmät (miten saadaan kaikki puhaltamaan yhteen hiileen?). Voisiko Talonmiehen tuokioiden rinnalle järjestää ”herätyskokouksia” esim. kuvailun

4.3.2020

uudistumisesta? Ammattikorkeakoulujen pohdintaa: käytössä olevat järjestelmät määrittävät toimintaa, Melindan taustajärjestelmässä Alephissa on parantamisen varaa, mutta Kansalliskirjastossa kehitetyt aputyökalut ovat hyödyllisiä. Kuvailun sujuvoittamista toivotaan (esim. tuplakentät pois). Kansallisbibliografia-palvelujen pohdintaa: kuvailijoiden yhteisöllisyyden säilyminen tärkeää metatiedon yhteen toimivuuden kannalta, jotta kaikki edelleen noudattaisivat samoja sääntöjä ja sopimuksia. Asiantuntemus kentällä vähenee, tarvittaisiin tukea Kansalliskirjastosta. Kuka voisi tehdä konsultointia? Työnjaon selkiyttäminen tärkeää kuvailun ekosysteemin kannalta.

Työpajassa täytetyt liimalaput Flingassa: <https://edu.flinga.fi/s/EV2BPSS>

Päätös: Jatketaan keskustelua.

3. Tiedonhallinnan ohjausryhmän alaisten asiantuntijaryhmien raportit vuodelta 2019 ja toimintasuunnitelmat vuodelle 2020

Kaksi asiantuntijaryhmää esittelee tässä kokouksessa toimintaansa.

3.1 Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmä (KUMEA)

Esittely: Minna Kantanen esittelee Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmän vuoden 2019 toimintakertomuksen ja vuoden 2020 toimintasuunnitelman.

Liite 4A: Kumean toimintakertomus 2019 ja toimintasuunnitelma 2020

Liite 4B: KUMEA 2019-2020 (PDF)

Esitys: Tiedoksi.

Käsittely: Huomautus liitteistä: liitteessä 4B on liite 4A lyhennettynä ja luettavampana. Esiteltiin Kuvailevan metatiedon asiantuntijaryhmän (KUMEA:n) vuoden 2019 toimintakertomus ja vuoden 2020 toimintasuunnitelma. Käytännön ohjeiden ja kuvailun ohjaaminen sekä yhteistyö muiden kuvailun asiantuntijaryhmien kanssa ovat olennaisia KUMEA:n toiminnassa. Ei kommentteja ohjausryhmältä.

3.2 Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä (SisKu)

Esittely: Mirja Anttila esittelee Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmän vuoden 2019 toimintakertomuksen ja vuoden 2020 toimintasuunnitelman.

Liite 5A: Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä - toimintakertomus 2019 (PDF)

Liite 5B: Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä 2020 (PDF)

Esitys: Tiedoksi.

4.3.2020

Käsittely: Esiteltiin Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmän (SisKun) vuoden 2019 toimintakertomus ja vuoden 2020 toimintasuunnitelma. Kolme alatyöryhmää, jotka kokoontuvat omilla aikatauluillaan. Vuonna 2019 YSA-YSO-konversion toteutus oli suuri projekti, vuodelle 2020 ei ole suunniteltu suuria projekteja, mutta monia pieniä. Ei kommentteja ohjausryhmältä.

4. Ohjausryhmän seuraavan kauden valmistelu

Esittely: Nykyisen ohjausryhmän toimikausi päättyy tämän vuoden lopussa. Edellisessä kokouksessa ([edellisen kokouksen muistio, kohta 8](#)) käytiin jo lähetekeskustelua ohjausryhmän toiminnasta ja sen kehittämisestä.

Esitys: Nimetään nykyisestä ohjausryhmästä 1-2 henkilöä Kansalliskirjaston koordinoimaan valmisteluryhmään.

Käsittely: Ohjausryhmässä toivottiin, että asiat otetaan esille hyvissä ajoin etukäteen. Lisäksi toivottiin digitaalisten työkalujen käyttöönottoa (padlet, flinga) tulevilla ideointityöpajoissa. On hyvä pohtia mikä ohjausryhmän funktio on. Ryhmällä olisi hyvä olla selkeä yhteinen päämäärä/tavoite eikä niin, että jokainen sektori ajaa omaa kantaansa. Tulevaisuuden ja metatiedon ekosysteemin tutkiminen tärkeää. Tulisi järjestää isompi työpaja, jossa käytäisiin ohjausryhmän toimintaa läpi, esimerkiksi toukokuun ohjausryhmän kokouksen yhteydessä.

Päätös: Kansalliskirjastossa valmistellaan seuraavaan ohjausryhmän kokoukseen laajempi keskustelu/työpaja ohjausryhmän tulevaisuudesta.

5. Loppuvuoden kokoukset ja vuosikellon läpikäynti

Esittely: Ohjausryhmän vuosikello: [linkki](#). Edellisessä kokouksessa oli ehdotettu aiheiksi kuvailun ekosysteemiä, korkeakoulukirjastojen tilastointia (erityisesti KITT:n jatko), avoimen datan palvelun kehittämistä ja opinnäytetöiden arkistoinnin (PAS) edistymistä.

Esitys: Sovitaan loppuvuoden kokousaikoja ja alustavasti kokouksissa käsiteltävät asiat ja niiden valmistelu.

Käsittely: Asiantuntijaryhmien raportit vain tiedoksi, ei tarvitse erillistä esittelyä. Pyydettyä kutsutaan asiantuntija paikalle. Seuraavassa kokouksessa tiedoksi raportit ja yhtenä aiheena tekoäly Kansalliskirjaston palveluissa, sekä työpaja ohjausryhmän toiminnasta.

Päätös: Seuraava kokous on keskiviikkona 20.5.2020 klo 10.00–12.00.

6. Muut asiat

Muita käsiteltäviä asioita ei ollut.

7. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 12.03.

4.3.2020

LIITTEET

Liite 1: [Melindan palvelusopimuksen liitteiden muutokset ja Liitteeksi 1 tulevan Aleph-palvelukuvauksen esittely](#)

Liite 2: [Melindan palvelusopimuksen Liite 6 Melinda-rajapinnat \(Koha-Suomi, TäTi\)](#)

Liite 3: [Melinda 2021-2024 - tavoitteet ja kehittyminen](#)

Liite 4A: [Kumean toimintakertomus 2019 ja toimintasuunnitelma 2020](#)

Liite 4B: [KUMEA 2019-2020](#)

Liite 5A: [Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä - toimintakertomus 2019](#)

Liite 5B: [Sisällönkuvailun asiantuntijaryhmä 2020](#)